

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı: Evreler ve Kanıtlar

Erikson'un psikososyal gelişim kuramı: sekiz evre, kimlik ve Marcia'nın statüleri, boylamsal kanıtlar, eleştiriler, Türkiye çalışmaları ve AGS'de sık hatalar.

Eğitim Bilimleri ve Kuramlar

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı: Evreler ve Kanıtlar

bote.web.tr

BELGE BİLGİLERİ

Belge kodu	BT-041
Yazı no	41
Sürüm	1.0
Sürüm tarihi	28 Eylül 2026
İçerik izi	E35A F263 CFDB
Yayımlayan	bote.web.tr

GÜNCELLEK KONTROLÜ

Bu belgeyi kullanmadan veya paylaşmadan önce güncelliğinden emin olunuz. QR kodu okutun ya da adrese girin: elinizdeki sürümün güncel olup olmadığını ve sonradan düzeltilen bir hata bulunup bulunmadığını gösterir.

bote.web.tr/d/bt-041/1-0

Hatalar düzeltildikçe yeni sürüm yayımlanır; bütün değişiklikler sitede sürüm geçmişinde listelenir.

Bu belge tamamen ücretsizdir. Size satmaya çalışanlara itibar etmeyiniz.

Güncelliği kontrol et

bote.web.tr

Bölüm tanıtımı, eğitim fakültesi ve öğretmenlik rehberleri, eğitim teknolojileri ve öğrenme kuramları üzerine kaynaklı yazılar. Tamamı ücretsiz.

İÇİNDEKİLER

1. Kuramın sorusu: kişilik toplum içinde nasıl gelişir?
2. Sekiz evre: görevler ve erdemler
3. Sınıfta Erikson: öğretmen ne yapabilir?
4. Kimlik araştırmaları: Marcia'nın dört statüsü
5. Kanıt: evreler bir kez kapanan dönemler mi?
6. Eleştiriler ve sınırlılıklar
7. Türkiye'de Erikson: kimlik statüleri ve öğretim programı
8. AGS'de Erikson: sık karıştırılan kavramlar
9. Terimler ve alanyazındaki karşılıkları
10. Araştırmacılar için açık sorular
11. Özet
12. Sık sorulan sorular
13. Kaynaklar
14. Atıf

Bir ilkokul öğretmeni, ödevini bitiremediği için "ben zaten yapamıyorum" diyen dokuz yaşındaki bir öğrenciyle karşılaştığında, yalnızca bir ödev sorunuyla değil, Erik Erikson'un bu yaş için tanımladığı gelişim göreviyle de karşı karşıyadır: çocuk kendini yeterli mi, yetersiz mi görmeye başlayacak? Erikson'un kuramı gelişimi zekâ ya da mantık üzerinden değil, bireyin toplumla kurduğu ilişki üzerinden açıklar ve bu ilişkinin doğumdan ölüme kadar süren sekiz dönüm noktasından geçtiğini savunur. Bu yazı kuramı evre tablosunun ötesinde ele alıyor: kavramlar, kimlik araştırmaları ve Marcia'nın statüleri, boylamsal kanıtlar, eleştiriler, Türkiye'deki çalışmalar ve AGS'ye hazırlananların en sık yaptığı hatalar.

Kuramın sorusu: kişilik toplum içinde nasıl gelişir?

Erikson (1902-1994) psikanalitik gelenekten geldi, ama Freud'dan iki önemli noktada ayrıldı. Birincisi, gelişimin itici gücünü cinsel dürtülerden çok bireyin **toplumsal ilişkilerinde** ve kültürel beklentilerde gördü. İkincisi, gelişimin çocuklukta tamamlanmadığını, **yaşam boyu** sürdüğünü savundu.^[1]

Kuramın temel ilkesi **epigenetik ilkedir**: bir tohumun içinde bitkinin bütün parçalarının zamanı geldiğinde gelişecek biçimde bulunması gibi, kişiliğin her bileşeni de belirli bir takvime göre öne çıkar. Her evre, o dönemde baskın hâle gelen bir gelişim görevine karşılık gelir; ama her görev bütün yaşam boyunca bir biçimde vardır.^[1]

Erikson bu görevleri **psikososyal kriz** olarak adlandırır. Buradaki kriz bir felaket değil, bir dönüm noktasıdır: bireyin olgunlaşmasıyla toplumun ona yönelttiği beklentilerin karşılaştığı ve olumlu ya da olumsuz yönde çözülebilen bir gerilim. Her evre iki kutupla adlandırılır ve sağlıklı gelişim olumsuz kutbun hiç yaşanmaması değil, olumlu kutbun ağır basmasıdır. Olumlu çözüm bireye o evrenin **erdemini** kazandırır.^[2]

Sekiz evre: görevler ve erdemler

Evre (yaklaşık dönem)	Psikososyal kriz	Kazanılan erdem	Önemli ilişki
Bebeklik (0-1)	Güvene karşı güvensizlik	Umut	Anne ya da bakım veren
Erken çocukluk (1-3)	Özerkliğe karşı utanç ve kuşku	İrade	Ebeveynler
Oyun çağı (3-6)	Girişimciliğe karşı suçluluk	Amaç	Aile
Okul çağı (6-12)	Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu	Yeterlik	Okul ve komşuluk
Ergenlik	Kimliğe karşı rol karmaşası	Sadakat	Akran grupları, rol modeller
Genç yetişkinlik	Yakınlığa karşı yalıtılmışlık	Sevgi	Arkadaşlık ve eş ilişkileri
Orta yetişkinlik	Üretkenliğe karşı durgunluk	Özen	Çalışma ve ev yaşamı
Yaşlılık	Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk	Bilgelik	İnsanlık

Evrelerin ve erdemlerin adları Erikson'un eserlerinden alınmıştır.^[1, 2] Yaş aralıkları yaklaşıktır; Erikson'un vurguladığı, yaşlardan çok görevlerin sırası ve birbirine dayanmasıdır.

Eğitim açısından en önemli iki evre, okulun doğrudan içinde yer aldığı dördüncü ve beşinci evrelerdir.

Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu. İlkokul çağındaki çocuk, toplumun değer verdiği becerileri öğrenmeye ve bir işi tamamlamanın hazzına yönelir. Başarı ve olumlu geri bildirim **yeterlik** duygusunu beslerken, sürekli karşılaştırma ve başarısızlık aşağılık duygusunu güçlendirebilir.^[1] Girişte andığımız "ben zaten yapamıyorum" diyen öğrenci, bu evrenin olumsuz kutbuna doğru çekilmektedir. Öğretmenin görevi görevi kolaylaştırmaktan çok, çocuğun başarabileceği ve başardığını görebileceği bir yol açmaktır.

Kimliğe karşı rol karmaşası. Ergen, çocukluktaki özdeşimlerini yeniden gözden geçirerek "ben kimim, neye inanıyorum, hayatımda ne yapacağım?" sorularına tutarlı bir cevap arar. Erikson, toplumun gençlere bu araştırma için tanıdığı süreye **psikososyal moratoryum** adını verir: bireyin henüz kalıcı bağlanmalar yapmadan farklı rolleri deneyebildiği dönem.^[3] Kuramın en çok araştırılan kısmı bu evredir.

Sınıfta Erikson: öğretmen ne yapabilir?

Erikson bir öğretim kuramı yazmadı, ama kuramı öğretmene her kademedeki neye dikkat etmesi gerektiğini söyler. Bu çıkarımlar evrelerin görevlerinden türetilir ve kanıtların gösterdiği sınırlarla birlikte okunmalıdır.^[1]

Okul öncesi ve ilkokulun ilk yılları: girişimciliği ve yeterliği korumak. Girişimcilik evresindeki çocuk etkinlik başlatmak, soru sormak ve kendi fikirlerini denemek ister; aşırı eleştiri ve cezalandırma bu isteği suçluluk duygusuna çevirebilir. Okul çağına geçildiğinde ağırlık yeterlik duygusuna kayar. Öğretmen için somut ilke şudur: çocuğun tamamlayabileceği ve tamamladığını görebileceği görevler tasarlamak, geri bildirim başkalarıyla karşılaştırmaya değil çocuğun kendi ilerlemesine dayandırmak.^[1] Sınıfın önünde sürekli sıralama yapmak, özellikle akademik olarak geride kalan çocuklar için aşağılık duygusunu besleyen bir uygulamadır.

Ortaöğretim: kimlik araştırmasına alan açmak. Kimlik evresindeki ergen için okul yalnızca ders öğrenilen yer değil, farklı rollerin denendiği bir ortamdır. Kulüpler, projeler, gönüllü çalışmalar ve kariyer keşif etkinlikleri, Erikson'un psikososyal moratoryum dediği deneme süresinin okuldaki karşılığıdır.^[3]

Kararsızlık bu evrede bir sorun belirtisi olarak değil, çoğu zaman araştırmanın doğal bir parçası olarak okunmalıdır: meta-analiz verileri, moratoryum oranının 19 yaşına kadar düzenli olarak arttığını gösterir.^[4]

Meslek ve alan seçimi: ipotekli kararları fark etmek. Üniversite tercihinde bölümünü hiç araştırmadan, yalnızca ailenin ya da çevrenin beklentisiyle seçen öğrenci, Marcia'nın ipotekli kimlik statüsüne benzer bir karar vermiş olabilir.^[5] Rehberlik açısından amaç öğrencinin kararını değiştirmek değil, seçeneklerini gerçekten araştırmasına fırsat tanımaktır. Bu fırsat özellikle öğretmenlik gibi uzun bir mesleki bağlılık gerektiren alanlarda önemlidir.

Üniversite ve öğretmen adayları: araştırma sürüyor. Öğretmen adaylarının çoğu Arnett'in beliren yetişkinlik dediği dönemdedir; kimlik araştırması, meslek kimliği de dahil, yirmili yaşlarda sürmektedir.^[6] Öğretmenlik uygulaması ve staj deneyimleri, adayların mesleki kimliğini sınadıkları ve pekiştirdikleri başlıca ortamlardır. Kimlik araştırmasının yaklaşık her yedi kişiden birinde geriye dönüş de içerebildiği düşünülürse, adayların meslek kararlarındaki dalgalanmalar olağan karşılanmalıdır.^[4]

Kimlik araştırmaları: Marcia'nın dört statüsü

Erikson'un kimlik kavramı zengin ama ölçülmesi zordu. Marcia, kimliği iki boyutla işlemselleştirdi: bireyin seçenekleri **araştırıp araştırmadığı** (keşif ya da kriz) ve bir seçime **bağlanıp bağlanmadığı**. Bu iki boyutun birleşimi dört kimlik statüsü verir:^[5]

	Bağlanma var	Bağlanma yok
Araştırma var	Başarılı kimlik	Moratoryum
Araştırma yok	İpotekli kimlik	Dağınık kimlik

Başarılı kimlik seçenekleri araştırmış ve bir seçime bağlanmış bireyi, **moratoryum** hâlâ araştıran ama henüz bağlanmamış bireyi, **ipotekli kimlik** (foreclosure) araştırmadan, genellikle ailenin ya da çevrenin beklentisini benimseyerek bağlanmış bireyi, **dağınık kimlik** ise ne araştıran ne de bağlanan bireyi tanımlar.^[5]

Kimlik statülerinin zaman içinde nasıl değiştiğine dair en kapsamlı kanıt, Kroger, Martinussen ve Marcia'nın 1966-2005 arasında yayımlanmış **124 çalışmayı** birleştiren meta-analizidir. Boylamsal çalışmalarda ergenlerin ortalama **%36'sı** daha ileri bir statüye geçmiş, **%15'i** geri bir statüye dönmüş, **%49'u** aynı statüde kalmıştır. Kesitsel çalışmalarda moratoryumun oranı 19 yaşına kadar düzenli olarak artıp sonra azalmış, başarılı kimliğin oranı ise geç ergenlik ve genç yetişkinlik boyunca yükselmiştir. En dikkat çekici sonuç, genç yetişkinlikte bile örneklemelerin büyük bölümünün başarılı kimliğe ulaşmamış olmasıdır.^[4]

Bu bulgu kuramı iki yönden inceltir. Birincisi, kimlik gelişimi tek yönlü bir ilerleme değildir; her yedi ergenden birinde geriye dönüş görülür. İkincisi, Erikson'un ergenlikte tamamlanmasını beklediği kimlik görevi, günümüzde yirmili yaşlara uzanmaktadır.^[4, 6]

Kanıt: evreler bir kez kapanan dönemler mi?

Erikson'un kuramı uzun süre ölçme araçlarından yoksun kaldı. Rosenthal, Gurney ve Moore, ilk altı evreyi ölçmek için Erikson Psikososyal Evre Envanteri'ni (EPSI) geliştirdi: 97 ergenle yürütülen ön çalışma ve 622 ergenle yapılan deneme sonucunda her alt ölçekte 12 madde bulunan bir öz bildirim

aracı ortaya çıktı.^[7] Bu tür araçlar, kuramın evrelerini ayrı ayrı ölçmeyi ve zaman içindeki değişimi izlemeyi mümkün kıldı.

Kuramın en önemli sınamalarından biri, Whitbourne ve arkadaşlarının 22 yıla yayılan ardışık desenli çalışmasıdır. 1966'da ve 1976-1977'de ilk kez ölçülen iki üniversiteli kohort 1988'de yeniden ölçüldü (sırasıyla 99 ve 83 kişi); 1988-1989'da 292 kişilik üçüncü bir kohort eklendi. Böylece 20-42 yaş arası izlenebildi. Evrelerin ölçümünde Constantinople'un Psikososyal Gelişim Envanteri kullanıldı. Sonuçlar, erken psikososyal evrelerin incelenen en ileri yaşa kadar **giderek daha olumlu çözüldüğünü** gösterdi. Aynı çalışma, son on yılda benlik bütünlüğü evresinde daha olumsuz çözülme yönünde bir kohort eğilimi de buldu.^[8]

Bu bulgular Erikson'un kendi epigenetik ilkesiyle uyumludur: bir evrenin görevi o evrede baskın olur, ama sonraki yaşamda da yeniden işlenir. Aynı zamanda kuramın ders kitaplarındaki yorumunu düzeltir: "güven duygusu bebeklikte kazanılamadıysa sonra kazanılamaz" türü kesin ifadeler, boylamsal verilerle desteklenmez.^[8, 1]

Eleştiriler ve sınırlılıklar

Kültürel ve tarihsel bağlılık

Erikson'un evre sıralaması, belirli bir dönemin Kuzey Amerika ve Avrupa orta sınıf deneyimine dayanır. Kimlik araştırmasının uzun bir moratoryum gerektirmesi, eğitim süresinin uzun olduğu ve bireysel seçimin öne çıktığı toplumları varsayar. Arnett'in **beliren yetişkinlik** kuramı bu eleştirinin bir sonucudur: sanayileşmiş toplumlarda evlilik, meslek ve ebeveynlik yaşı yükseldikçe kimlik araştırması 18-25 yaşlarına uzanmış ve ergenlikten ayrı bir dönem oluşmuştur.^[6]

Cinsiyet eleştirisi

Gilligan, gelişim kuramlarının erkek deneyimini evrensel ölçüt olarak aldığını savundu. Erikson'un sıralamasında kimlik yakınlıktan önce gelir: birey önce kim olduğunu bulur, sonra yakın ilişki kurar. Gilligan'a göre kadınların gelişiminde kimlik ve yakınlık çoğu zaman iç içe ilerler; bu yüzden sıralamanın evrenselliği sorgulanmalıdır.^[9]

Ölçme sorunu

Kuramın kavramları, yani güven, bütünlük, üretkenlik, geniş ve soyuttur. EPSI gibi araçlar öz bildirime dayanır ve evrelerin yalnızca bir kısmını ölçer.^[7] Marcia'nın statüleri kuramın yalnızca kimlik evresini işlemselleştirir; öteki evreler için benzer güçte araştırma programları yoktur.^[5]

Statülerin değer sıralaması

Kimlik statüleri çoğu zaman başarılı kimlik en iyi, dağınık kimlik en kötü olacak biçimde bir sıralama gibi okunur. Oysa statülerin işlevleri bağlama göre değişir. Türkiye'deki bir çalışmada kimlik işlevlerinde en yüksek puanları başarılı kimlikteki bireyler kadar ipotekli kimlikteki bireyler de almıştır; moratoryum ise en düşük puanlı gruplar arasındadır.^[10] Bu sonuç, araştırmanın kendisinin kaygı ve belirsizlik içerebileceğini, ailenin değerlerine erken bağlanmanın ise bazı kültürlerde koruyucu bir işlev görebileceğini düşündürür.

Türkiye'de Erikson: kimlik statüleri ve öğretim programı

Türkiye'de Erikson üzerine çalışmaların büyük bölümü ergen ve genç yetişkinlerde kimlik statülerini inceleyen ilişkisel çalışmalardır.

Morsünbül ve Uçar, yaşları 18-22 arasında değişen **208 üniversite öğrencisiyle** (114 kadın, 94 erkek; yaş ortalaması 19,36) kimlik stilleri, süreçleri ve statülerinin beş kimlik işleviyle ilişkisini inceledi. Kimlik stilleri ve süreçlerinin kimlik işlevleriyle ilişkili olduğunu; başarılı ve ipotekli statülerdeki bireylerin neredeyse bütün kimlik işlevi boyutlarında en yüksek, dağınık ve moratoryum statüsündekilerin ise en düşük puanları aldığını bildirdiler.^[10]

Talu, bir devlet lisesinde öğrenim gören **419 ergenle** beden imajı algısının kimlik statülerine etkisini inceledi. Beden imajı cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmazken, moratoryum ve dağınık kimlik statülerinde bulunma cinsiyete göre farklılaştı; başarılı ve ipotekli statülerde cinsiyet farkı bulunmadı. Beden imajı sınıf düzeyine göre az da olsa anlamlı biçimde değişti.^[11]

Kuramın öğretim programlarındaki yansımalarına dair çalışmalar da vardır. Bayram, doküman incelemesiyle psikososyal gelişim kuramının aşamalarının sosyal bilgiler dersinin birey yetiştirme süreciyle uyumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır.^[12]

Bu çalışmalar iki açığı da gösterir. Birincisi, Türkiye'de kimlik statülerinin zaman içindeki değişimini izleyen boylamsal çalışmalar azdır; oysa uluslararası kanıtın en değerli kısmı boylamsal verilerden gelir.^[4] İkincisi, kuramın dördüncü evresi, yani okul çağındaki çalışkanlık ve yeterlik duygusu, öğretmen uygulamalarıyla ilişkisi açısından Türkçe alanyazında görece az incelenmiştir.

AGS'de Erikson: sık karıştırılan kavramlar

MEB'in 8 Ocak 2026 duyurusuna göre AGS'nin "Eğitim Bilimleri ve Türk Millî Eğitim Sistemi" başlığı gelişim psikolojisini kapsar.^[13] Erikson genellikle bir öğrencinin ya da ailenin davranışını anlatan kısa bir senaryo üzerinden sorulur. Aşağıdaki ayrımlar en sık yapılan hataları önler:

Karıştırılan	Ayırt edici nokta
Kriz	Olumsuz olay değil, gelişimin dönüm noktası; olumlu ya da olumsuz çözülebilir. ^[1]
Psikososyal moratoryum ile moratoryum statüsü	İlki Erikson'da toplumun gençlere tanıdığı deneme süresi; ikincisi Marcia'da araştıran ama bağlanmamış bireyin statüsü. ^[3, 5]
İpotekli ile başarılı kimlik	İkisinde de bağlanma var; fark araştırmadadır. Ailenin mesleğini hiç sorgulamadan seçen öğrenci ipotekli kimliktedir. ^[5]
Moratoryum ile dağınık kimlik	İkisinde de bağlanma yok; moratoryumdaki birey aktif olarak araştırır, dağınık kimlikteki araştırmaz. ^[5]
Girişimcilik ile çalışkanlık	Girişimcilik okul öncesinde kendi başına iş başlatma isteğidir; çalışkanlık okul çağında bir işi tamamlama ve yeterlik duygusudur. ^[1]
Özerklik ile girişimcilik	Özerklik "kendim yaparım" isteğidir (1-3 yaş); girişimcilik yeni etkinlikler planlayıp başlatmaktır (3-6 yaş). ^[1]

Freud ile eşleştirme sorularında dikkat: Erikson'un ilk beş evresi Freud'un psikoseksüel dönemlerine yaklaşık olarak karşılık gelir (oral, anal, fallik, gizil, genital), ama Erikson'un evreleri toplumsal görevlere göre tanımlanır ve üç yetişkinlik evresi Freud'da yoktur.^[1]

Terimler ve alanyazındaki karşılıkları

Türkçe terim	Diğer karşılıklar	İngilizce
Psikososyal gelişim	Psiko-sosyal gelişim	Psychosocial development
Epigenetik ilke	Epigenetik ilkesi	Epigenetic principle
Çalışkanlık	Başarı, yeterlik	Industry
Kimliğe karşı rol karmaşası	Kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası	Identity vs. role confusion
Üretkenlik	Üreticilik	Generativity
Benlik bütünlüğü	Ego bütünlüğü	Ego integrity
Başarılı kimlik	Kimlik başarısı	Identity achievement
İpotekli kimlik	Kapanmış kimlik, erken bağlanma	Identity foreclosure
Dağınık kimlik	Kimlik dağınıklığı	Identity diffusion
Beliren yetişkinlik	Genç yetişkinliğe geçiş	Emerging adulthood

Terimler kaynak eserlerden ve Türkçe çalışmalardan derlenmiştir. ^[1, 10]

Araştırmacılar için açık sorular

- Türkiye'de kimlik statüleri nasıl değişiyor?** Uluslararası meta-analizin boylamsal bulgularına karşılık gelecek Türk örneklemleri izleme çalışmaları yok denecek kadar az. ^[4]
- İpotekli kimlik koruyucu mu?** İpotekli kimliğin kimlik işlevlerinde yüksek puan alması, aile bağlarının güçlü olduğu bağlamlarda bu statünün uyum işlevini sınavan kültürlerarası karşılaştırmaları gerektiriyor. ^[10]
- Beliren yetişkinlik Türkiye'de ne zaman başlıyor ve bitiyor?** Üniversiteye erişimin genişlemesi ve işe giriş yaşının yükselmesi, Arnett'in çerçevesinin Türkiye'deki karşılığını sorgulamayı gerekli kılıyor. ^[6]
- Okul çağında yeterlik duygusu öğretmen uygulamalarıyla nasıl ilişkili?** Çalışkanlık evresi, geri bildirim ve karşılaştırma uygulamalarıyla birlikte incelenmesi gereken ama az çalışılmış bir alan. ^[1]
- Yetişkin evreleri öğretmen gelişimini açıklıyor mu?** Üretkenlik evresi, deneyimli öğretmenlerin mentorluk ve mesleki bağlılığını anlamak için az kullanılmış bir çerçeve. ^[8]

Bilişsel gelişim kuramlarıyla karşılaştırma için [Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı](#) ve [Vygotsky'nin sosyokültürel kuramı](#) yazılarına, AGS'nin genel yapısı için [AGS nedir?](#) yazısına bakabilirsiniz.

Özet

- Erikson gelişimi yaşam boyu süren **sekiz psikososyal evre** olarak tanımlar; her evrede bireyin topluma ilişkisinden doğan bir **gelişim görevi (kriz)** vardır ve olumlu çözüm bir **erdem** kazandırır.
- Kuramın en çok araştırılan kısmı ergenlikteki **kimliğe karşı rol karmaşası** evresidir; Marcia bu evreyi araştırma ve bağlanma boyutlarıyla **dört kimlik statüsüne** dönüştürmüştür.
- 124 çalışmalık bir meta-analizde boylamsal izlemede ergenlerin **%36'sı** kimlik statüsünde ilerlemiş, **%15'i** gerilemiş, **%49'u** aynı kalmıştır; genç yetişkinlikte bile örneklemlerin büyük bölümü başarılı kimliğe ulaşmamıştır.

- 22 yıllık bir izleme çalışması, erken evrelerin yetişkinlikte de daha olumlu çözülmeye devam ettiğini göstererek evrelerin bir kez kapanan dönemler olmadığını ortaya koymuştur.
- AGS'de en sık hatalar Erikson'u Freud'la eşlerken evreleri karıştırmak, **krizi** olumsuz bir olay sanmak ve Erikson'un **psikososyal moratoryumu** ile Marcia'nın **moratoryum statüsünü** ayırt etmemektir.

Sık sorulan sorular

Erikson'un psikososyal gelişim evreleri nelerdir?

Güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı utanç ve kuşku, girişimciliğe karşı suçluluk, çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu, kimliğe karşı rol karmaşası, yakınlığa karşı yalıtılmışlık, üretkenliğe karşı durgunluk ve benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk.

Erikson'a göre kriz ne demektir?

Erikson'da kriz bir felaket değil, gelişimde bir dönüm noktasıdır: bireyin olgunlaşmasıyla toplumun beklentilerinin karşılaştığı ve olumlu ya da olumsuz yönde çözülebilen bir gelişim görevidir.

Marcia'nın kimlik statüleri nelerdir?

Başarılı kimlik (araştırmış ve bağlanmış), moratoryum (araştırıyor, henüz bağlanmamış), ipotekli kimlik (araştırmadan bağlanmış) ve dağınık kimlik (ne araştırıyor ne bağlanmış).

Erikson ile Freud arasındaki fark nedir?

Freud gelişimi cinsel enerjinin beden bölgelerine göre ilerlediği ve büyük ölçüde çocuklukta tamamlanan psikoseksüel evrelerle açıklar. Erikson ise toplumsal ilişkileri öne çıkarır ve gelişimin yaşam boyu sürdüğünü savunur.

Beliren yetişkinlik nedir?

Arnett'in önerdiği, 18-25 yaşları arasında kimlik araştırmasının sürdüğü, ergenlikten ve yetişkinlikten ayrı bir gelişim dönemidir. Erikson'un ergenlikte tamamlanacağını düşündüğü kimlik araştırmasının günümüzde daha uzun sürdüğü gözlemine dayanır.

Erikson AGS'de çıkar mı?

AGS'nin eğitim bilimleri başlığı gelişim psikolojisini kapsar. Erikson'un evreleri ve kimlik kavramları, özellikle ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine ilişkin sınıf senaryoları üzerinden sorulan temel konular arasındadır.

Kaynaklar

- 1 Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society* (2. baskı). W. W. Norton.
- 2 Erikson, E. H. (1982). *The life cycle completed: A review*. W. W. Norton.
- 3 Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W. W. Norton.
- 4 Kroger, J., Martinussen, M. ve Marcia, J. E. (2010). *Identity status change during adolescence and young adulthood: A meta-analysis*. Journal of Adolescence, 33(5), 683-698.
- 5 Marcia, J. E. (1966). *Development and validation of ego-identity status*. Journal of Personality and Social Psychology, 3(5), 551-558.

- 6 Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. American Psychologist, 55(5), 469–480.
- 7 Rosenthal, D. A., Gurney, R. M. ve Moore, S. M. (1981). From trust on intimacy: A new inventory for examining Erikson's stages of psychosocial development. Journal of Youth and Adolescence, 10(6), 525–537.
- 8 Whitbourne, S. K., Zuschlag, M. K., Elliot, L. B. ve Waterman, A. S. (1992). Psychosocial development in adulthood: A 22-year sequential study. Journal of Personality and Social Psychology, 63(2), 260–271.
- 9 Gilligan, C. (1982). In a different voice: Psychological theory and women's development. Harvard University Press.
- 10 Morsünbül, Ü. ve Uçar, E. (2017). Kimlik stilleri, süreçleri ve statülerinin kimlik işlevleri ile ilişkileri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 25–35.
- 11 Talu, E. (2020). Ergenlerde beden imajı algısının kimlik gelişimi sürecine etkisi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2), 1116–1135.
- 12 Bayram, H. (2020). Psikososyal gelişim kuramının sosyal bilgiler dersi kapsamında incelenmesi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(6), 1993–2001.
- 13 Millî Eğitim Bakanlığı (2026). Millî Eğitim Bakanlığı Akademi Giriş Sınavı konu dağılımları açıklandı. meb.gov.tr (08.01.2026).

Atıf

BÖTE Editör Ekibi. (2026, 26 Eylül). Erikson'un psikososyal gelişim kuramı: Evreler ve kanıtlar. *BÖTE Blog*. <https://bote.web.tr/blog/erikson-psikososyal-gelisim-kurami>

Bu belge hakkında. Bu PDF, bote.web.tr'deki [Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı: Evreler ve Kanıtlar](#) yazısının BT-041 kodlu belgesinin 1.0 sürümüdür.

Sürüm geçmişi ve değişiklikler: bote.web.tr/d/bt-041. Güncel sürümü ve bütün yazıların PDF'lerini bote.web.tr/pdf adresinde bulabilirsiniz. Elinizdeki dosyanın bizim yayımladığımız sürümle birebir aynı olup olmadığını bote.web.tr/d adresinde denetleyebilirsiniz; dosya cihazınızdan dışarı gönderilmez.

© 2026 bote.web.tr · Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

PDF merkezi

BÖTE bölümü, eğitim fakültesi ve öğretmenlik üzerine ücretsiz, kaynaklı yazılar. Bu belgenin güncel hâli ve çok daha fazlası sitede.

Blog yazıları

Eğitim teknolojileri, kuramlar ve öğretmenlik

bote.web.tr/blog

PDF merkezi

Güncel PDF'ler, sürüm geçmişi ve doğrulama

bote.web.tr/pdf

BÖTE hakkında

Bölümün tarihi, amacı ve fakültedeki yeri

bote.web.tr/about

Müfredat

Dört yıllık ders programı ve dersler

bote.web.tr/curriculum

Mezunlar ve meslek

Mezunların çalıştığı alanlar ve unvanlar

bote.web.tr/graduation

Belge doğrulama

PDF'inizin güncel ve özgün olduğunu denetleyin

bote.web.tr/d

Üniversite topluluklarını, etkinlikleri ve şirketleri tek uygulamada buluşturan ücretsiz kampüs platformu.

- **Dijital portföy**
Katıldığınız etkinlikleri ve sertifikalarını uniconnectly.com/@kullaniciadi adresinde herkese açık sergile
- **Sertifikalar**
Platformda verilen sertifikalar doğrulanmış işaretli, edu.tr e-postan onaylı
- **Topluluklar ve etkinlikler**
Üniversitelerdeki toplulukları ve takvimi tek ekranda gör, başvurulmuş etkinliklere katıl
- **Doğrulanabilir katılım**
QR ile giriş yaptığınız etkinlikler portföyünde doğrulanmış listelenir
- **Anlık fırsatlar**
Staj, iş ve burs duyuruları akışına düşer
- **Üye kartı indirimleri**
Takip ettiğiniz toplulukların anlaşmalı işletme indirimlerinden yararlan

Ücretsiz keşfet

QR kodu okutun ya da uniconnectly.com adresine girin.

Diğer yapımlarımız

UniConnectly gibi bunlar da bizim yapımlarımız. Bu belgeyi ücretsiz sunuyoruz; yapımlarımızı keşfetmeniz ve çevrenizle paylaşmanız, bu çalışmalarını sürdürmemiz için en büyük destektir.

ahmetcelen.com.tr

Üniversite ve kamu sınavlarına ücretsiz matematik: konu anlatımları ve PDF'leri, çıkmış sorular ve sınav geri sayımları.

ahmetcelen.com.tr

Hayvanseverlerin sosyal medyası ve veteriner akıllı klinik yönetim uygulaması.

veterito.com